

TEME DANA

Manja vlada: Račanova namjera i Sanaderova šansa

Iako se financijski učinci najavljenog smanjenja buduće vlade još ne znaju, zna se da će ona imati oko 13 ministarstava dok je Račan vladu želio smanjiti na 12 resora

Dada Zečić

ZAGREB, 12. prosinca - Dok HDZ sastavlja osmu hrvatsku vladu, koja će biti manja nego prethodne - imat će vjerojatno oko 13 ministarstava - spekulira se o tome kolika će ušteda biti ostvarena smanjenjem resora u Vladi. Pravi financijski učinci ne mogu se znati jer ih još nitko nije ni izračunao s obzirom na to da se ne zna kako će Sanaderova vlada na kraju izgledati.

Iz Sindikata državnih službenika i namještenika neslužbeno se doznaje da bi najprije trebalo provesti cjelovitu reformu državne uprave, a ne samo fizičko spajanje ministarstava, kako se najavljuje. Sindikati se na to spremaju upozoriti i mandataru za sastav Vlade.

Najvjerojatnije će se sadašnje Ministarstvo rada i socijalne skrbi ukinuti te bi resor rada bio pripojen Ministarstvu gospodarstva, a socijalna skrbb Ministarstvu zdravstva. Nagada se i da će biti spojena ministarstva turizma i kulture te da se planira osnovati i dva nova ministarstva: za obitelj, generacije i veterane te ministarstvo prostornog uređenja.

U užoj državnoj upravi trenutno radi između 25 i 26 tisuća ljudi. Kada se tome pribroji između 25 i 30 tisuća zaposlenih u MUP-u i MORH-u, barata se s brojem od oko 90 tisuća zaposlenih.

Ipak, treba imati na umu da bi reforma državne uprave trajala oko godinu dana te da Hrvatska i nema tako velik broj stručnih i osposobljenih ljudi da bi se državna uprava mogla lako i jednostavno smanjiti. U Banskim dvorima se naglašava da je vrlo teško procijeniti za koliko bi broj zaposlenih bio smanjen, jer je riječ o dvostrukom procesu.

S jedne strane u nekim se dijelovima državne uprave mora smanjiti broj zaposlenih, dok s bi se druge strane u nekim službama trebalo zaposliti novi kadrovi.

Što je bio prijedlog garniture na odlasku? Broj ministarstava smanjio bi se na 12, a Ministar-

stvo za europske integracije postalo bi Ured koji bi bio pod izravnom ingerencijom Vlade, odnosno Ureda premijera.

Reorganizirano Ministarstvo pravosuđa zadržalo bi isključivo poslove vezane za svoj resor, a u njegovu nadležnost potpao bi Vladin ured za suradnju s Haaškim sudom te Ured Vladina predstavnika pri Europskom sudu za ljudska prava. Pod Ministarstvo vanjskih poslova došla bi dva ureda Vlade - za provođenje projekta sukcesije te za suradnju s međunarodnim institucijama, dok bi pod Ministarstva financija potpali DAB, FINA te Fond za naknadu oduzete imovine. MORH nije bilo planirano dirati, a jedno od novih ministarstava trebalo je biti ono za infrastrukturu i promet koje bi nastalo spajanjem javnih radova, obnove i graditeljstva te pomorstva, prometa i veza.

Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva Račanova vlada je namjeravala dodati riječ »ribarstvo« ne bi li se istaknula važnost tog segmenta. Ministarstva kulture planiralo se pripojiti sport iz Ministarstva prosvjete i sporta, jer bi se prosvjeta pripojila jedinstvenome ministarstvu obrazovanja i znanosti. Ministarstvo gospodarstva dobilo bi novi resor - zapošljavanje, a unutar Ministarstva bile bi i Uprava za malo gospodarstvo, za obrt i odjel za zadruge iz Ministarstva malog i srednjeg poduzetništva, koje bi se ukinulo, te Uprava za turističku politiku, jer se planiralo ukinuti Ministarstvo turizma.

Planiralo se spojiti zdravstvo i socijalu u jedno ministarstvo, a tom bi ministarstvu bile dodane Uprave iz ukinutog Ministarstva hrvatskih branitelja, koje bi se spojile u jednu, te Zavod za zdravstveno osiguranje i Zavod za mirovinsko osiguranje.

Pod Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja planiralo se staviti Državnu upravu za vode, Državnu geodetsku upravu, Hidrografski institut te Državni hidrometeorološki zavod.

NAKON ŠTO JE MAĐARSKA UVELA CARINE NA HRVATSKE PROIZVODE

Pankretić: Mađarska prekršila sporazum o Cefti i Hrvatska može odgovoriti protumjerom

Mađarska je carinu na petnaestak hrvatskih proizvoda, uglavnom prehrambenih, uvela kao odgovor na hrvatsku zabranu uvoza mesa i živih životinja temeljem Naredbe o zabrani uvoza živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla, kao mjere zaštite od kraljev ludila (GSE)

POLJOPRIVEDNA I UKUPNA VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA S MAĐARSKOM											
Godina	Razmjena poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda			Ukupna razmjena			Razmjena industrijskih proizvoda			Udio polj. u ukupnom %	
	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz	Bilanca	Izvoz	Uvoz
2001	3.348	97.738	-94.390	56.926	238.351	-181.425	53.578	140.613	-87.035	5,9	41,0
2002.	7.768	104.841	-97.073	82.836	317.558	-234.722	75.058	212.717	-137.649	9,4	33,0
Indeks 2002./2001.	232,0	107,3	102,8	145,5	133,2	129,4	140,1	151,3	158,2		
I-IX. 2002.	3.047	76.911	-73.865	56.227	225.579	-169.352	53.180	148.668	-95.487	5,4	34,1
I-IX. 2003.	7.472	84.467	-76.994	60.120	314.065	-253.945	52.648	229.598	-176.951	12,4	28,9
Indeks 2003./2002.	245,3	109,8	104,2	106,9	139,2	150,0	99,0	154,4	185,3		

Marinko Petković

ZAGREB, 12. prosinca - »Ako Mađarska ne povuče svoju odluku o povećanju carina za petnaestak hrvatskih proizvoda, Hrvatska će uzvratiti protumjerom, odnosno povećat će carine na gotove proizvode iz te zemlje«, rekao je u petak *Vjesniku* Božidar Pankretić, ministar poljoprivrede i šumarstva.

Pankretić je dodao da je Ministarstvo tim povodom poslalo žurni dopis hrvatskoj Vladi te EU-ovim agencijama, u kojem je izraženo nezadovoljstvo zbog te mađarske odluke, ističući da je riječ o neprihvatljivoj mjeri jer se radi o kršenju sporazuma o Cefti. Prema Pankretićevim riječima, sada treba pojačati diplomatske aktivnosti te tražiti žurno ukinuće spomenute mjere.

Neuobičajeno u diplomatskoj praksi

Mađarska je carinu na petnaestak hrvatskih proizvoda, uglavnom prehrambenih, uvela najvjerojatnije kao odgovor na hrvatsku zabranu uvoza mesa i živih životinja temeljem Naredbe o zabrani uvoza živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla, kao mjere zaštite od

kraljev ludila (GSE).

Pankretić se založio da se na razini resornih ministarstava te veleposlanika obiju zemalja pokuša razriješiti nastala situacija te dodao da je o svemu potrebno informirati i predsjednika Europske komisije.

U Ministarstvu poljoprivrede smatraju mađarsku mjeru potpuno neopravdanom, a način njezina donošenja posve neuobičajenim u diplomatskoj praksi.

Hrvatska je još 2001., dva tjedna nakon što je to učinila EU, donijela Naredbu o zabrani uporabe proteina životinjskog podrijetla u prehrani životinja. Da bi se ujednačili uvjeti koji se primjenjuju na domaću proizvodnju i uvoz, 30. svibnja ove godine donesena je i Naredba o zabrani uvoza živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla.

U to je vrijeme Mađarskoj upućen zahtjev za očitovanjem o veterinarskoj legislativi koju primjenjuje, no za razliku od drugih pet srednjoeuropskih zemalja, Mađarska nije odgovorila na dopis prije donošenja naredbe niti nakon njezine provedbe.

Već je sredinom lipnja mađarska strana najavila da će donije-

ti odgovarajuće propise kojima bi se i u njih zabranilo hranjenje životinja proteinima životinjskog porijekla, što je i bio hrvatski uvjet kako bi se omogućio nesmetan uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla iz Mađarske.

Jamstveni certifikati bez zakonske obveze

Međutim, kažu u Ministarstvu, Mađarska nije mogla jamčiti da primjenjuje zabranu spomenute hrane. Pokazalo se da je mađarska veterinarska služba izdavala certifikate kojima jamči da su proizvodi u izvozu dobiveni od životinja koje nisu hranjene mesno-koštanim brašnom, iako u to vrijeme u Mađarskoj uopće nije postojala takva zakonska obveza niti mogućnost kontrole.

Konzultacije Hrvatske i Mađarske o tome nastavljene su i u kolovozu, rujnu i listopadu. Mađarska je u međuvremenu donijela Propis o prevenciji, kontroli i suzbijanju »kraljev ludila«. Tako se zabrana korištenja bjelančevina životinjskog porijekla u prehrani svinja, domaće perad i riba u Hrvatskoj primjenjuje od 24. rujna.

Hrvatska je nakon toga promijenila Naredbu, pa se od 8.

rujna ona ne odnosi na pošiljke svinja, domaće perad i riba iz Mađarske, koje su stavljene u tov nakon 24. rujna, kao ni na njihove preradevine.

Ministarstvo je tada predložilo da hrvatski veterinarski inspektori posjete nekoliko pogona u Mađarskoj te da se nakon pozitivnih nalaza omogući uvoz i tih proizvoda u Hrvatsku. Iako je mađarska strana podržala takav prijedlog 21. studenoga, o detaljima posjeta nije se razgovaralo, ističu u Ministarstvu.

Diplomacija mora riješiti probleme

S druge strane, iz mađarskih gospodarskih krugova tvrde da Mađarska nije suspendirala Ugovor o slobodnoj trgovini s Hrvatskom, nego je povisila carine na neke hrvatske proizvode. Odluka o povišenju carina od četvrtka je i službena. Mađarska je ove godine zbog zabrane izvoza u Hrvatsku pokrenula i postupak pred WTO-om.

»Ne riješi li diplomacija spomenute probleme, mnogo veće gospodarske štete imala bi Mađarska jer je njezin izvoz u Hrvatsku mnogostruko veći od hrvatskog izvoza u Mađarsku«, usrdio je Pankretić.

NOVA MINISTARSTVA U PLANOVIMA HDZ-a

Dobiva li Hrvatska ministarstvo mora

Dr. Davor Vidas je u nedavnom intervjuu »Vjesniku« savjetovao budućoj vladi da osnuje »novo ministarstvo - ministarstvo mora«, koje ne bi trebalo biti veliko ni skupo, ali bi prije svega moralo biti stručno/ Glavni povod za tu ideju bila je nedovoljno uvjerljiva priprema i potom obrana hrvatskog zaštićenog ribolovno-ekološkog pojasa u međunarodnoj javnosti/ Hoće li vrh HDZ-a imati dovoljno hrabrosti donijeti takvu odluku u aktualnoj priči o smanjenju broja ministarstava?

Marko Barišić

ZAGREB, 12. prosinca - Već i same medijske spekulacije da se u vrhu HDZ-a razmišlja o osnivanju ministarstva mora, ribari su dočekali s oduševljenjem dok su drugi ustvrdili da bi to bilo ravno »Božjem blagoslovu«. Miro Kučić, predsjednik Grupacije morskog ribarstva Hrvatske, kazao je da je spreman, osnuje li se ministarstvo mora, »doći na koljenima do Zagreba, koliko god put potrajao«.

Hoće li se to na kraju i dogoditi, zasad još nije izvjesno. Ostaje, međutim, činjenica da se, iako možda presporo, ideja o uspostavljanju ministarstva mora već počela shvaćati ozbiljno. Dobar dio zasluga za to svakako pripada dr. Davoru Vidasu, direktoru Pomorskog odjela Instituta Fridtjof Nansen u Oslu, koji je svojim intervjuom *Vjesniku* (od 8. studenoga, »Panorama«, str. 22) iznio razloge zašto bi Hrvatska trebala osnovati takvo ministarstvo. »Danas Hrvatskoj nedostaje institucija koja bi ujedinjavala viziju u odnosu na njezin najdragocjeniji resurs - more, te se brinula o promicanju nacionalnih interesa vezanih uz more i koordinirala stručnost u donošenju političkih odluka«, kazao je tada dr. Vidas savjetujući budućoj vladi da osnuje »novo ministarstvo - ministarstvo mora«, koje ne bi trebalo biti veliko ni skupo, ali bi prije svega moralo biti stručno.

Povod za takvo Vidasovo razmišljanje bila je situacija vezana uz hrvatski zaštićeni ribolovno-ekološki pojas u Jadranu te slovensko, a djelomice i talijansko ospora-

Hrvatski ribari u akciji

Foto:Vjesnik/Tatjana Šilipetar

vanje te odluke Hrvatskog sabora. Vidas se pritom pozvao na iskustvo Norveške koja je, kada je bila u sličnoj situaciji - trebala je na međunarodnom planu obraniti svoj tek proglašeni gospodarski pojas i pritom razgraničiti svoje morske vode s tada moćnim Sovjetskim Savezom - osnovala ministarstvo mora. Direktor Pomorskog odjela Fridtjof Nansen Instituta u Oslu, pritom nije zagovarao kopiranje norveškog modela, nego njegovo prilagođavanje hrvatskim potrebama.

Bolja briga za 5835 kilometara hrvatske obale

U sljedećem intervjuu *Vjesniku* (od 23. studenoga, str. 11), koji je nosio naslov »Pravi je i posljednji trenutak za hrvatsko ministarstvo mora«, tu ideju približe je i objasnio: »Samo ministarstvo mora trebalo bi shvatiti kao veliki institucionalni projekt koji bi imao jednu jedinu svrhu: omogućiti da se učini

sve kako bi se jedinstvenu hrvatsku obalu, otoke i more zaštitilo - ne samo za nas, nego i za naše buduće generacije. Za vođenje i ostvarenje takvog projekta stručnost je važnija od konkretnog političkog opredjeljenja. No, postizanje cilja tog 'projekta' nije samo pitanje profesionalne, a ni samo političke odgovornosti - to je danas za Hrvatsku već postalo pitanje povijesne odgovornosti«.

Ideju dr. Vidasa od političara je uskoro podržao dr. Tonči Tadić, zastupnik HSP-a. Potpora tom projektu dana je i kroz određene komentare, prije svega u *Slobodnoj Dalmaciji*. Sada se čini da i stranka koja će voditi glavnu riječ u budućoj koalicijskoj vladi ozbiljno razmišlja o tome. Ako se te zasad ipak medijske spekulacije na kraju i potvrde, sigurno bi to bio velik institucionalni iskorak prema boljoj brizi za 5835 kilometara hrvatske obale i otoka te o više od 50

tisuća četvornih kilometara mora pod hrvatskom jurisdikcijom.

Na kraju treba reći da je glavni povod za ideju o osnivanju ministarstva mora bila nedovoljno uvjerljiva priprema i potom, nakon proglašenja, obrana hrvatskog zaštićenog ribolovno-ekološkog pojasa u međunarodnoj javnosti. S obzirom na kritike koje su Hrvatskoj zbog njezina zaštićenog pojasa upućene na Venecijanskoj konferenciji, ministarstvo mora i nadalje se čini prijeko potrebnim.

Nakon venecijanske kritike, ministarstvo mora - nužno

»Mislim da bi osnovni zadatak takve institucije u Hrvatskoj bio prebroditi dvije linije sadašnje nedovoljne koordinacije u pitanjima vezanim uz more. Jedna linija gdje je bolja koordinacija evidentno potrebna jest bolje povezivanje vanjskopolitičkih s unutarnjopolitičkim razmatranjima vezanim uz more. Druga je potreba bolje koordinacije među nedovoljno povezanim resorima koji se odnose na more: ribarstvo, pomorstvo, zaštita morske okoline, zatim pitanja mjera kontrole, pak čak i odraz svega na turizam«, kazao je dr. Davor Vidas.

Slično razmišljaju i mnogi drugi stručnjaci za ta pitanja. Problem može biti i dino hoće li vrh HDZ-a imati dovoljno hrabrosti donijeti takvu odluku koja bi u uvijek aktualnu priču o smanjenju broja ministarstava unijela i sadržajni novum koji bi mogao značiti velik iskorak, ne samo za ribare, ljude s otoka i primorja, nego i za cijelu zemlju.

Vesna Kusin

ZAGREB, 12. prosinca - Mogu li kultura i turizam u isto ministarstvo - pitanje je koje odzvanja nakon još jedne alternative koja se spominje u programu sazimanja ministarstava uoči formiranja nove Vlade. Treba podsjetiti da su već spominjane mogućnosti povezivanja kulture i znanosti te kulture i zaštite okoliša odnosno prostornoga uređenja. Turizam se sada pojavljuje kao još jedna mogućnost simbioze. Koliko je to izvjesnije od već spominjanih alternativa? Uostalom treba li kulture nužno vezati uz neko drugo ministarstvo?

Ne treba zaboraviti da je kultura još do ne tako davno bila u zajedničkom ministarstvu s prosvjetom i sportom, te da je prvi ministar samo kulture bio Zlatko Vitez (od 1994.). Naslijedio ga je Božo Biškupić, koji se uspio izboriti za novu zgradu Ministarstva kulture u koju je Ministarstvo ljetos, nakon višegodišnje obnove, uselio ministar Antun Vujčić. Ne treba, također, smetnuti s uma da je u to zdanje uselila i kompletna Uprava za zaštitu kulturne baštine (služba zaštite spomenika), koju je u okrilje Ministarstva inkorporirao Božo Biškupić.

Kratkotrajna samostalnost

Zašto sada to Ministarstvo, nakon deset godina neovisnosti, ponovno spajati s nekim drugim? To pitanje tim je logičnije što se u zemljama Europske unije

Upitna simbioza turizma i kulture

Ministarstvo kulture, nakon samo deset godina samostalnosti, želi se ponovno ugurati u neku simbiozu / Hrvatska time kreće u suprotnom smjeru od Europe u kojoj se kultura, zbog njezine sve veće važnosti, izdvaja iz ministarstava u koja je bila uklopljena / Može li se dogoditi da se djelatnosti sadašnjega ministarstva razdijele i postanu dijelom dvaju novih ministarstava?

pravo vodi obrnuti proces. U mnogima je, naime, kultura bila dijelom drugih ministarstava u kombinaciji s infromiranjem, obrazovanjem ili znanosti, vrlo rijetko s turizmom. Takav primjer postoji u Italiji, gdje je resor kulture razdvojen na lijepe umjetnosti, koje su u istom ministarstvu sa zaštitom kulturne baštine, i manifestacijsku kulturu (kazališnoglasbena i filmska djelatnost te festivali, takozvani »spettacoli«) koja je povezana s turizmom. Intencija je, međutim, u Europi, u kojoj se kulturi daje sve veće značenje, da se ona osamostaljuje u zasebna ministarstva.

U Hrvatskoj, koja je to vidovito učinila pred deset godina, sada se kani krenuti u suprotnom smjeru. Posljedica je to opredjeljenja nove politike za manji broj ministarstava. Na tako zacrtanoj liniji, kaže se, nema izgleda da Ministarstvo kulture opstane kao samostalno ministarstvo. Vraćati ga prosvjeti i sportu nema smisla, jer logičnije je prosvjetu vezati za znanost. Kombinacija sa zaštitom okoliša, odnosno onim dijelom koji se odnosi na prostorno uređenje ima uporište u povezivanju sa zaštitom kulturnih dobara, unutar koje su i zaštićene povijesne, zatim ruralne i sredine ambijentalnih vrijednosti. I kulturni krajolici dio su kulture što se štite, kao i priroda (samo pet posto djelatnosti) unutar Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja koje se pretežito bavi ekologijom.

Turizam i kultura imaju dosta toga zajedničkoga, iako dosad nadležna ministarstva nikada nisu uspjela ostvariti djelovnu suradnju. Sve je uvijek ostajalo na deklarativnim opredjeljenjima. Ministarstvo turizma, kao jaka gospodarska grana, nikada nije pomagalo Ministarstvu kulture, makar u segmentu zaštite spomenika, iako turizam danas, bar svugdje drugdje u svijetu, najvećma živi od kulturnih *globetrottera*. No, kao što se vidi iz talijanskoga primjera i onaj drugi manifestacijski dio kulture odlično se slaže s turizmom, pogotovo kad je riječ o festivalima.

Dodirne točke

Ali pitanje je, s obzirom na sadašnju razinu naše kazališnoglasbene i filmske scene, koliko taj dio kulture pridonosi turizmu. No, gdje su tu knjiga, nakladništvo, knjižnice i arhivi. Muzeji bi, dakako, bili dio i turističke ponude, dakle, kompatibilni s turističkom djelatnošću.

Idealno bi ipak bilo kada bi spomenuta ministarstva mogla opstati zasebno, ali više zajednički djelovati (ministarstva kulture, turizma, zaštite okoliša i prostornog uređenja). Na žalost, proračunska blagajna to očito više neće moći podnijeti, s obzirom na najavljeno smanjenje PDV-a. No, kako još nije odbačen prijedlog povezivanja ministarstva turizma i poljoprivrede, moglo bi se dogoditi da kultura završi u nekoj još manje očekivanoj simbiozi.